

УДК 338.27: 502.4

Доц. С.О. Козловський, канд. екон. наук;
асист. О.В. Генік – НЛТУ України, м. Львів

ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ НА ОСНОВІ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ МОДЕЛЕЙ

На основі макроекономічних економетричних моделей розроблено прогнози фінансування природно-заповідного фонду України до 2020 р. за оптимістичним, песимістичним та найбільш вірогідним сценаріями розвитку економіки.

Ключові слова: природно-заповідний фонд, прогнозування, макроекономічні економетричні моделі, сценарії розвитку економіки – оптимістичний, песимістичний, найбільш вірогідний.

Assoc. prof. S.O. Kozlovskyy; assist. O.V. Henyk – NUFWT of Ukraine, L'viv

Forecasting Financial Activities of the Natural Reservations in Ukraine on Macroeconomic Models

Financial Activities of the Natural Reservations in Ukraine Forecasts up to 2020 have been worked out. The forecasts are based on macroeconomic econometric models and include optimistic, pessimistic, and the most probable economy's development scenarios.

Keywords: the natural reservations, forecasting, macroeconomic econometric model, optimistic, pessimistic, and the most probable economy's development scenarios.

У сучасних тенденціях світового розвитку домінуючою є парадигма сталого розвитку, у концепціях якої особливе місце відводиться збереженню екологічної рівноваги, що передбачає створення розширеної мережі природно-заповідних об'єктів та територій [1, 2].

Прийняття обґрунтованих організаційно-управлінських рішень стосовно подальшого розвитку природно-заповідного фонду (ПЗФ), неможливе без аналізу економічного забезпечення ефективного функціонування заповідних господарств країни. Особливо актуальними є питання докорінного покращення фінансового забезпечення діяльності заповідних об'єктів, що базується на основі кількісного аналізу та розроблення конкретних рекомендацій – прогнозів щодо оптимальних обсягів фінансування ПЗФ загалом та окремих заповідних господарств зокрема.

У сучасній економіці доквілля важливим кількісним інструментарієм прогнозування є розроблення та створення системи адекватних і статистично значущих економетричних моделей прогнозування економічного забезпечення діяльності об'єктів ПЗФ, які з високим рівнем довірчої ймовірності дали б змогу визначити оптимальні прогнозовані обсяги фінансування.

Загалом, процес прогнозування фінансового забезпечення природно-заповідних господарств перших трьох заповідних категорій загалом та окремих категорій заповідання (природні заповідники, біосферні заповідники, національні природні парки) охоплює низку послідовних етапів – від встановлення еколого-економічних чинників, що впливають на процес фінансового забезпечення заповідних об'єктів ПЗФ, – до розрахунку прогнозованих оптимальних обсягів повноцінного фінансування заповідних територій у майбутньому (рис. 1).

Рис. 1. Етапи створення макроекономічних економетричних моделей прогнозування фінансового забезпечення діяльності об'єктів ПЗФ України

Результати статистичного оцінювання 60 розроблених та 30 удосконалених макроекономічних моделей фінансового забезпечення діяльності природно-заповідного фонду України загалом та перших трьох категорій заповідання засвідчили, що серед запропонованих 15 еколого-економічних чинників [3], що впливають на процес фінансування заповідних територій, найбільш вагомими є такі 4 чинники:

- X_1 – площа заповідних територій, га;
- X_5 – середня номінальна заробітна плата, грн;
- X_{10} – частка валового внутрішнього продукту (ВВП), яка розподіляється через державний бюджет (ДБ), %;
- X_{12} – частка консолідованого (зведеного) бюджету України, яку спрямовують на фінансування об'єктів ПЗФ, %;

Розрахунок прогнозованих обсягів фінансового забезпечення об'єктів природно-заповідного фонду України виконують на основі використання таких адекватних макроекономічних економетричних моделей, що характеризуються високим рівнем довірчої ймовірності:

- модель аналізу фінансового забезпечення діяльності ПЗФ України:

$$Y_{111} = -4311,79 + 0,014X_1 + 67,30X_5 - 251,46X_{10} - 121107,68X_{12}; \quad (1)$$

- модель аналізу фінансового забезпечення діяльності природних заповідників України:

$$Y_{112} = -18,56 - 0,027X_1 + 25,61X_5 + 30,18X_{10} + 243470,28X_{12}; \quad (2)$$

- модель аналізу фінансового забезпечення діяльності біосферних заповідників України:

$$Y_{113} = -9917,35 + 0,0013X_1 + 12,19X_5 + 223,84X_{10} + 805673,53X_{12}. \quad (3)$$

Достовірно спрогнозувати фінансове забезпечення національних природних парків України на основі розроблених моделей не можливо, оскільки розроблені моделі фінансового забезпечення діяльності цієї категорії заповідання є мультиколініарними.

Прогнозування фінансового забезпечення об'єктів природно-заповідного фонду України за наведеними моделями доцільно здійснювати за трьома сценаріями:

- за сприятливих умов розвитку економіки (оптимістичний сценарій);
- за несприятливих (кризових) умов розвитку економіки (песимістичний сценарій);
- за умов збалансованого сталого розвитку економіки (найбільш вірогідний сценарій).

Прогнозовані обсяги фінансування об'єктів перших трьох категорій природно-заповідного фонду України за умов збалансованого сталого розвитку економіки у 2010 р. становитимуть 150,7 млн грн, у 2015 р. – 288,6 млн грн, а в 2020 р. – 472,5 млн грн. Перевищення обсягу фінансування за таким (найбільш вірогідним) сценарієм у 2020 р. порівняно з фактичним фінансуванням 2005 р. становитиме 8,56 раза, а за оптимістичним сценарієм (за сприятливих умов розвитку економіки) – 9,85 раза (табл. 1).

Табл. 1. Прогнозовані обсяги фінансування об'єктів природно-заповідного фонду України перших трьох категорій заповідання, тис. грн

Розвиток економіки	Обсяги прогнозованого фінансування		
	2010 р.	2015 р.	2020 р.
несприятливий	126330,5	243577,5	399846,9
збалансований сталий	150707,7	288645,3	472491,6
сприятливий	173960,6	332588,9	544012,1

Прогнозоване фінансування об'єктів природно-заповідного фонду України за несприятливих умов розвитку економіки (песимістичний сценарій) розраховувалося за зменшення на 15 % значень чинників X_1 (площа заповідних територій, га), X_5 (середня номінальна заробітна плата, грн), X_{10} (частка валового внутрішнього продукту (ВВП), яка розподіляється через ДБ, %) та X_{12} (частка консолідованого бюджету України, яка направляється на фінансування об'єктів ПЗФ, %), а прогнозоване фінансове забезпечення об'єктів ПЗФ за сприятливих умов розвитку економіки (оптимістичний сценарій) – при збільшенні на 15 % значень даних чинників (рис. 2).

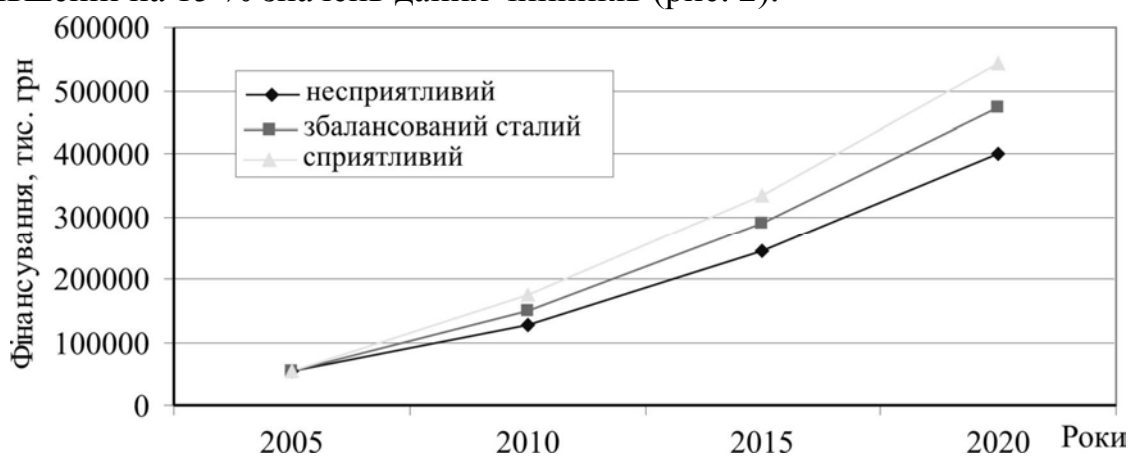

Рис. 2. Прогнозоване фінансування об'єктів ПЗФ України перших трьох категорій заповідання

Прогнозоване фінансування природних заповідників України за найбільш вірогідним сценарієм у 2010 р. (104,7 млн грн) перевищуватиме

фактичне фінансування 2005 р. (20,4 млн грн) в 3,21 раза, а у 2020 р. (172,9 млн грн) – в 8,46 раза (табл. 2).

Табл. 2. Прогнозовані обсяги фінансування природних заповідників України, тис. грн

Розвиток економіки	Обсяги прогнозованого фінансування		
	2010 р.	2015 р.	2020 р.
несприятливий	45772,9	88957,2	146991,0
збалансований сталий	53853,7	104658,8	172933,8
сприятливий	61934,5	120360,4	198876,7

Загалом, у 2020 р., за сприятливих умов розвитку економіки, прогнозоване фінансування природних заповідників України становитиме 198,9 млн грн та в 9,73 раза перевищить їх фактичне фінансування 2005 р. За несприятливих умов розвитку економіки перевищення фінансування 2020 р. порівняно з 2005 р. становитиме тільки 7,19 раза (рис. 3).

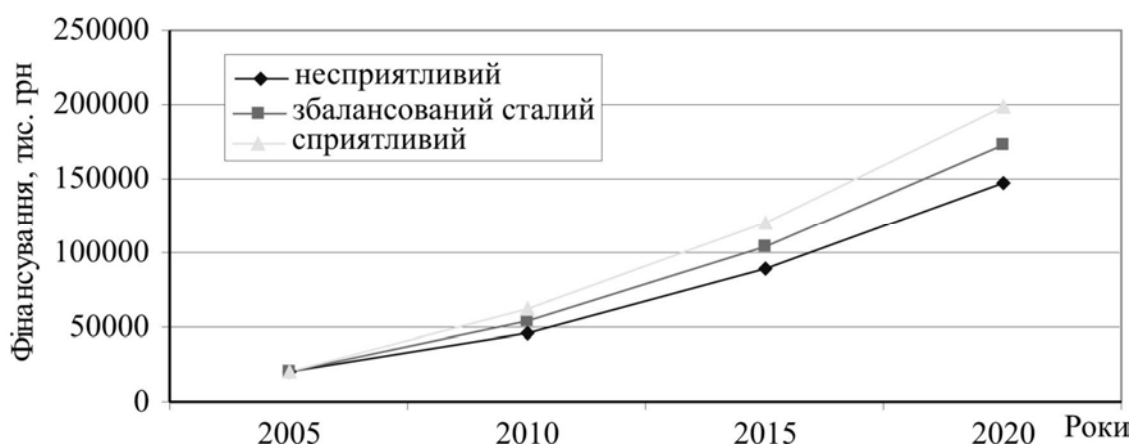

Рис. 3. Прогнозоване фінансування природних заповідників України

Прогнозоване фінансове забезпечення біосферних заповідників України за умов збалансованого сталого розвитку економіки в 2010 р. становитиме 27,1 млн грн, а в 2020 р. – 84,4 млн грн, що, відповідно, перевищуватиме фактичне фінансування 2005 р. в 2,28 і 7,10 разів (табл. 3).

Табл. 3. Прогнозовані обсяги фінансування біосферних заповідників України, тис. грн

Розвиток економіки	Обсяги прогнозованого фінансування		
	2010 р.	2015 р.	2020 р.
несприятливий	21521,4	42332,6	70208,7
збалансований сталий	27069,5	51553,2	84348,6
сприятливий	32617,5	60773,8	98488,5

У 2020 р. прогнозоване фінансування біосферних заповідників України за сприятливих умов розвитку економіки (оптимістичний сценарій) становитиме 98,5 млн грн, та на 14,1 млн грн перевищуватиме прогнозоване фінансування цього ж року за умов збалансованого сталого розвитку економіки (найбільш вірогідний сценарій). Різниця між прогнозованими обсягами фінансування згідно з оптимістичним та песимістичним сценаріями у 2020 р. становитиме 28,3 млн грн (рис. 4).

Прогнозування фінансового забезпечення національних природних парків країни, яке неможливо зробити достовірно через мультиколінарність ство-

рених моделей, з досить високим рівнем довірчої ймовірності можна розрахувати на основі достовірних прогнозів фінансового забезпечення об'єктів ПЗФ країни перших трьох категорій заповідання, природних заповідників і біосферних заповідників – фінансування заповідних територій перших трьох категорій заповідання мінус сума фінансування природних і біосферних заповідників.

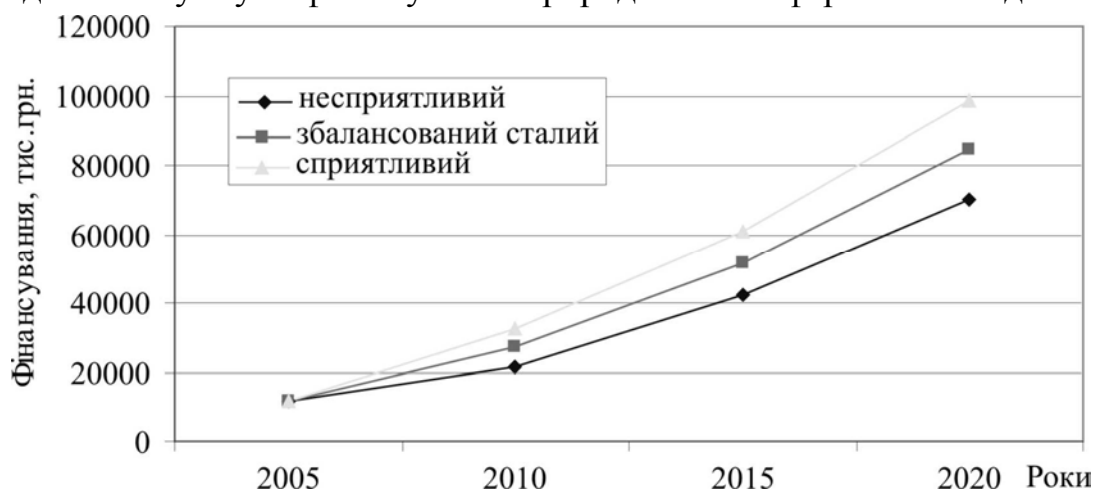

Рис. 4. Прогнозоване фінансування біосферних заповідників України

Для отримання прогнозованих обсягів фінансового забезпечення заповідних господарств країни необхідним є і розроблення мікроекономічних економетричних моделей для кожного об'єкта природно-заповідного фонду України. Це дасть змогу розробити нові механізми удосконалення системи фінансування заповідних територій країни та розподілу коштів між заповідними об'єктами держави.

Література

1. Фурдичко О.І., Сівак В.К., Солодкий В.Д. Заповідна справа в Україні: Підручник. – Чернівці: Зелена Буковина, 2005. – 336 с.
2. Генік Я.В., Генік О.В. Природно-заповідний фонд України – складова сталого розвитку територій// Лісове господарство, лісова, паперова і деревообробна промисловість: Міжвідом. наук.-техн. зб. – Львів: НЛТУ України. – 2006, вип. 32. – С. 310-315.
3. Козловський С.О., Генік О.В. Принципи економетричного моделювання фінансування діяльності об'єктів природно-заповідного фонду України// Наук. вісник НЛТУ України: Зб. наук.-техн. праць. – Львів: НЛТУ України. – 2007, вип. 17.7. – С. 164-169.

УДК 330

Аспір. І.В. Ангелко¹ – Львівський НУ ім. Івана Франка

КОРУПЦІЯ В УКРАЇНІ – ЯВИЩЕ ЗАКОНОМІРНЕ

Розглянуто найбільший соціально-небезпечний сегмент тіньової економіки – корупція. Наведено основні причини та наслідки її розвитку.

Post-graduate I.V. Angelko – L'viv NU named after Ivan Franko

Corruption in Ukraine – phenomenon appropriate

The most socially dangerous segment of shadow economy – corruption is examined in the article. Principal reasons and consequences of its development are pointed

¹ Наук. керівник: проф. Б.В. Кульчицький, д-р екон. наук – Львівський НУ ім. Івана Франка